

Kmet, delavec
in obrtnik
naj bodo narodu
vodnik!

Izhaja vsako sredo.
Naročnina:
za celo leto Din 30'—
za pol leta „ 15'—
za inozemstvo
za celo leto Din 50'—
Inserati po tarifu. — Pis-
menim vprašanjem naj
se priloži znamko za od-
govor. — Ne frankirana
pisma se ne sprejemajo.

Kmetijski list

Vsakdo vživa,
vse sadove
svojega dela in
marljivosti!

Rokopisi se ne vra-
čajo. — Plača in toži-
se v Ljubljani. — Ured-
ništvo in uprava je v
Ljubljani v Kolodvorski
ulici št. 7. — Telefon
ntr. št. 2506. — Račun
pri poštni hranilnici
št. 14.194.

Dva načina vladanja.

V najnovejšem času mnogo beremo o propadanju parlamentarizma in o potrebi, da se sedanji parlamentarizem odpravi ter nadomesti z neko novo sestavo ljudskega zastopa, ki jo imenujejo kooperativno ali stanovsko. Ker se pokret za uvedbo stanovskih ljudskih zastopov vedno bolj širi (podpira ga celokupno kapitalistično časopisje), ne bo odveč, če se tudi mi seznanimo z njim. Najboljše bomo ta novi pokret razumeli, če ga primerjamo s stari parlamentarnim.

Stari parlamentarizem.

V Evropi ustanova parlamenta ni posebno stara, komaj dobrih 100 let. Na Angleškem imajo parlament že nad 700 let. Ustanova parlamenta temelji na načelu demokracije ali »vlade ljudstva«, ki se je uveljavila v Evropi šele po veliki francoski revoluciji, v nekaterih državah prej, v nekaterih pozneje. V Avstriji se je uveljavil parlamentarizem šele pred dobrimi 60 leti, v Rusiji ga sploh niso poznali, ker je vladal tam car z neomejeno močjo.

Načelo demokracije ali »vlade ljudstva« pa zopet izvira iz načela, ki ga je tudi uveljavila francoska revolucija, da so namreč vsi ljudje, ki žive v eni državi, pred zakonom enaki, t. j., da so polnopravni državljani. Če pa so vsi ljudje pred zakonom enaki, morajo imeti tudi vsi enake dolžnosti in enake pravice. Vsak državljan ima n. pr. dolžnost, da brani državo kot vojak (splošna vojaška dolžnost), in vsak državljan je obvezan, da prispeva po svoji moči k skupnim državnim izdatkom (davčna dolžnost). Ker pa odgovarjajo enakim dolžnostim tudi enake pravice, ima vsak državljan pravico, da uveljavlja svojo voljo tudi v zakonodajstvu (splošna volilna pravica). To svojo pravico uveljavlja državljan s tem, da lahko glasuje za tistega zastopnika-poslanca, za katerega hoče po svojem predvaru. Izvoljeni poslanci kot zastopniki ljudstva (naroda) delajo postavbe in si izvolijo vlado, ki skrbi za izvršenje postav.

Pomanjkljivosti parlamentarizma.

Ni dvoma, da so veliki duhovi, ki so zasnovali misel, naj se ljudstvo samo vlada po svojih mislih in željah, imeli z ljudstvom najboljše namene in najplemenitejše nagibe. Trda življenska praksa pa nam kaže, da lepi nameni še ne zadostujejo, ampak da je treba imeti tudi sredstva in primerne načine za njihovo izvedbo.

Poglejmo na praktičen zgled, kako ta stvar stoji. Recimo, da živi v neki slovenski vasi človek, ki kaže silno veselje, da bi bil kmet. In res se najdejo dobri ljudje, ki temu človeku preskrbe zemljo, seme, živino in orodje, in ko je vse zbrano in pripravljeno, ga peljejo v hišo z besedami: »Tukaj imaš vse, sedaj pa kmetuj!« — Kaj pravite, kakšen kmet bo to in kako bo ravnal s svojim podarjenim mu posestvom, če se nikdar ni učil kmetovati, ne v šoli, še manj pa v praksi? Ali ne bo polom neizogiben?

Vidite, tako kakor z upravo kmečkega posestva je tudi z upravo države. Lepo je bila pač zamišljena misel, naj ima vsak državljan pravico, da s svojim glasom soodločuje pri vodstvu javnih državnih poslov, toda za dobro izvrševanje te pravice je pa potrebno, da državljan o teh poslih tudi mnogo zna in vé! Še mnogo več kot volilec sam pa mora (oziroma bi moral) vedeti o državi, o njenem ustroju in o njeni upravi izvoljeni poslanec. Kaj koristijo človeku, ki ni krojač, šivanka in škarje? In kdor ni kovač, lahko pride v najbolj urejeno kovačnico, pa le ne bo nikdar konja podkopal pravilno!

Misel, naj se ljudstvo vlada samo, je bila torej lepa in je še dandanes lepa, toda treba je najprej ustvariti podlago za izvedbo te misli. Ta podlaga je pa splošna državljska izobrazba državljanov in ravno te izobrazbe ogromna večina evropskega prebivalstva nima. Kmetu, ki še nikdar ni imel klešč v rokah, daste lahko sto ali pa tisoč patentov (pravice) za izdelovanje strojev, pa mu vsi skupaj ne bodo nič koristili, dokler se ne bo naučil rabiti orodja za izdelavo strojev. Ravno tako imajo lahko državljani tisoč pravice za upravo države, pa jim vse nič ne pomaga, dokler se v državni delavnici ne bodo spoznali. To pa se da doseči edinole z učenjem.

Na pouk v državljski izobrazbi pa so vse evropske države pozabile. Ta pouk je bil dostopen le mali peščici ljudi, večini prebivalstva pa nikdar, in zato ni čudno, da so brezvestni ljudje idealno zasnovano pravico, naj ljudstvo samo odločuje o svoji usodi, izmaličili in izpačili tako, da danes govori in piše cela Evropa o »polomu in propadu parlamentarizma«, kar pa je napačno, kajti v resnici ni propadla misel parlamentarizma, ampak so propadli samo izrodki in zlorabe parlamentarizma, ki so jih uganjali razni politični spekulanti na račun politično neizobraženega ljudstva.

Novi spekulanti.

Zgodovina nam dokazuje, da so se v vsaki državi, kar jih poznamo od začetka človeštva, vedno našle skupine ljudi, ki so znale izkoriščati državno organizacijo izključno v korist svoje stanovske skupine. V starem in srednjem veku so izkoriščali državne organizacije »privilegirani stanovi« (plemenitaši, visoka duhovščina itd.), dandanes pa izkorišča državne organizacije velekapital in vsi tisti, ki se sučejo okoli zlatega teleta. To skupino, ki dandanes izkorišča ljudsko nevednost in nepoučenost o državnih stvareh in zadevah, imenujemo na kratko »meščanstvo« in kakor so rekli v starem in srednjem veku plemenitaši in ostali privilegiranci o sebi, da so samo oni »narod«, brezpravne kmete in delavce pa so imenovali »živino«, tako smatra dandanes tudi »meščanstvo« le samo sebe za »narod«, neuki kmetje in delavci pa so »butci«, ki naj garajo in plačujejo in — molče!

Stanovska država.

Iz te miselnosti »meščanstva«, ki vidi le

samo sebe in ki smatra le sebe za »narod« — čeprav tega ne pove na glas — se je rodila želja po odpravi parlamentov in po preureditvi državne organizacije na stanovski podlagi. Takšno preureditev imenujemo »kooperativno«.

Zamišljajo si pa to preureditev nekako tako-le: Posameznik ni nič, njegova volja ne velja nič, ampak samo gospodarske skupine pomenijo nekaj. Država ne obstoji iz državljanov, ampak iz stanovskih skupin. Prebivalci države so kmetje, trgovci, obrtniki, svobodni poklici itd. Kmetje so ali gospodarji ali pa hlapeci. Trgovci so gospodarji ali pa komiji. Industrio tvorijo gospodarji ali pa delavci. To so stanovske skupine in samo te stanovske skupine naj odločajo pri zakonodaji in te naj vladajo.

Taka »stanovska« ali »kooperativna« organizacija je do kraja izpeljana n. pr. v Italiji, dela se pa z veliko vnemo (zlasti od kapitalistične strani) na to, da se vpelje tudi v Nemčiji, v Avstriji, na Ogrskem itd.

Na prvi pogled je ta misel jako zapeljiva. Toda če pogledamo to »stanovsko« ureditev nekoliko natančneje, vidimo takoj konjsko kopito v njej, ki je naperjeno baš proti tistim, ki največ delajo, ki pa so najslabše organizirani, t. j. proti kmetom in delavcem. Velekapitalistične organizacije so dandanes na svojem višku in od največje banke do zadnjega branjevca je vse organizirano prisilno, t. j. vsak trgovec ali obrtnik itd. mora pripadati svoji stanovski organizaciji, dočim pri kmetih in delavcih tega ni! S to okolnostjo pa ravno kapitalisti računajo, ker dobro vedo, da bo najjačja organizacija imela tudi največjo moč. »Stanovska preureditev države« pomeni torej za kapitaliste popoln prevzem vse državne moči, stanovsko slabo ali nič organizirani kmetje in delavci pa naj bi bili ponižni hlapeci in garači organiziranega kapitala.

Kmetje, organizirajte se!

Nevarnost torej, ki grozi zlasti kmetom od strani organiziranega kapitala, je zelo velika. Proti tej nevarnosti ste mogoči dve zdravili: Prvo je, da se kmetje čim bolj organizirajo kot kmetje in sicer zlasti v gospodarskih organizacijah. To smo mi leta in leta naglašali, žalibog brez posebnega uspeha. Sedaj pa bije tudi za kmete dvanajsta ura in zato znova kličemo in opominjamo: Kmetje, pustite tiste stare bedarije, ki so nas doslej razdvajale in ločile, in začnite se zavedati, da ste v prvi vrsti kmetje! Če se v zadnjem hipu ne izpametujete in se ne postavite na lastne noge, kakor smo vam mi to vedno in vedno priporočali, boste doživeli težke čase!

Drugo sredstvo za obrambo pa je državljska izobrazba. Le preberite nekaj zadnjih števil našega lista, kjer smo pisali o izobrazbi, in razumeli nas boste! Priznamo, da je izobrazba težavna in neprijetna reč, ampak biti mora! Kapital, ki se danes organizira, razpolaga z dvema silama proti vam: z denarjem in s šolanimi ljudmi, ki jih ima skoraj vse zasuznjene! Glejte, da boste vsaj z izobrazbo kapitalu kos, če že ne morete biti enaki z denarjem!

Občni zbor „Zveze slovenskih zadrug“.

V ponedeljek 15. t. m. se je vršilo v dvorani ljubljanskega Mestnega doma glavno zborovanje »Zveze slovenskih zadrug«, ki predstavlja danes eno najvažnejših slovenskih gospodarskih organizacij. Na zborovanje je poslalo tudi ministrstvo za poljedelstvo svojega zastopnika in sicer zadrúžnega inšpektorja g. Miloša Štiblerja, velikega župana ljubljanskega je zastopal g. dr. Rudolf Andrejka, oblastnega komisarja pa dr. Milavec. Zborovanju sta prisostvovala tudi predsednik Kmetijske družbe g. Ivo Sancin, Zadrúžno zvezo v Celju pa je zastopal njen ravnatelj g. Smodiš.

Zborovanje je otvoril predsednik Zveze slovenskih zadrug g. inž. Zupančič, ki je pozdravil vse navzoče zastopnike oblasti in delegate posameznih zadrug ter nato dal besedo zadrúžnemu inšpektorju g. Štiblerju.

Značaj in pomen slovenskega zadrúžništva.

G. inšpektor Štibler je govoril o pomenu zadrúžništva v Sloveniji in dal v svojem govoru mnogo lepih navodil za nadaljnje delo. Rekel je:

»Kadar govore bratje Hrvatje in Srbi o zadrúžništvu, vedno poudarjajo, kako zdravo in močno je zadrúžništvo v Sloveniji. Toda ta hvala nas ne sme prevzeti, ampak moramo vseeno gledati na naše zadrúžništvo kritično, da ga še bolj izpopolnimo.

V Sloveniji imamo okoli 1000 zadrug, kar je za pičel milijon prebivalstva prav lepo. V teh zadrugah je včlanjenih okoli 200.000 članov. V Nemčiji imajo na 1 milijon prebivalstva le 150.000 zadrugarjev. Številke same pa niso merodajne, ampak merodajna je kvaliteta delovanja. V tem oziru moramo reči, da so naše zadruge dobre in zdrave, ker so temelji naših zadrug dobri in zdravi. Temelj našega zadrúžništva je namreč samopomoč, in baš zato lahko vzdrži zadrúžno gospodarstvo vsako konkurenco.

Kreditne zadruge so dosegle lepe uspehe, ker je njihova obrestna mera skromna. Pri nas dobe zadrúžniki lahko kredit po 8 procentov in to je v današnjih razmerah zlasti za kmeta silna pomoč. Opazovali pa smo tudi, da se je začelo v nekaterih zadrugah pojavljati profitarstvo, kar moramo obžalovati! Proti tej napaki se moramo boriti z vso silo. Vrnimo se nazaj k Raiffeisenu!

Pri nakupovalnih zadrugah bi bilo treba uveljaviti roždolski sistem, t. j. sistem razdelitve dobička na člane, da vsak lahko vidi na svojih rokah korist zadrug. Danes je prenehala strankarskopolitična borba v zadrúžništvu, ki se je pred vojno delilo v dva zadrúžniška tabora. Treba se je postaviti na strogo stališče zadrúžniške ideje. Govornik je v glavnih obrisih očrtal bodoče delo slovenskega zadrúžništva. Naloga kreditnih zadrug bodi, preskrbovati kmetu cenen kredit. Agrarna banka ne more prinesiti Sloveniji posebnih koristi, kajti naše zadruge so v položaju dati kredit po 6 do 9%, dočim je Agrarna banka v prvi vrsti ustanovljena za ostale kraje, kjer mora kmet plačevati 20, 30, 100 in celo 150 odstotne obresti. Poleg mlekarških in sirarskih zadrug je treba organizirati tudi zadruge, ki bodo znale pravilno vnovčiti naše sadje, slive, žito, krompir in druge pridelke. Potrebna bi bila ustanovitev pravovarstvene zadrug, ki bi nudila svojim članom-kmetom cenejšo pravno pomoč. Končno bi bila potrebna ustanovitev zadrúžne tovarne za stroje in gnojila. Naloga slovenskih zadrugarjev so torej izredno velike in treba bo mnogo dela, požrtvovalnosti in nesebičnosti, kajti samo na ta način se dosežajo veliki uspehi. Želi slovenskemu zadrúžništvu tudi v bodoče najlepših uspehov na gospodarskem polju.

Predsednik inž. Fran Zupančič se je g. inšpektorju zahvalil za dane nasvete ter izrazil željo, da bo kmetijsko ministrstvo še dalje ohranilo slovenskemu zadrúžništvu isto naklonjenost kakor doslej.

Pozdrav Nj. Vel. kralju in ministru za kmetijstvo.

Po govoru g. Štiblerja predlaga župan Ažman iz Lesc naj se pošlje udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju in pozdrav ministru za kmetijstvo dr. Frangešu. Predlog je bil soglasno sprejet.

Poročilo načelstva in ravnateljstva.

Predsednik inž. Fran Zupančič je očrtal delo Zveze, poudarjajoč, da je nujno potrebno, da zadruge v vseh gospodarskih pridobitnih panogah obdrže svojo gibčnost in prožnost. Podčrtal je pomen organizacije inozemskega trga za naše pridelke in organizacije domače obrti in industrije. Obžaloval je, da oblastni odbor pri podporah ni upošteval članic Zveze. Upa, da bo sedaj temu partizanskemu postopanju storjen energičen konec. (Govor g. inž. Zupančiča bomo objavili v celoti v prihodnji številki.)

Ravnatelj g. Fran Trček je nato pojasnjeval letno poročilo Zveze, iz katerega posnemamo naslednje zanimivosti:

Gospodarske razmere lani niso bile ugodne. Kmetijstvo je bilo težko prizadeto po suši, pa tudi sicer so se razmere v kmetijskem gospodarstvu poslabšale, predvsem zaradi neracionalne državne gospodarske politike prejšnjih let. Zadolževanje kmetijstva narašča, sporedno pa je število prisilnih dražb doseglo nov rekord. Navzlic neugodnim razmeram pa se je naša zadrúžna organizacija tudi lani zadovoljno razvijala. Prebolela je povojne težave. Leta 1920. je imela Zveza le 66 članic; do konca leta 1927. je število članic naraslo že na 141, koncem preteklega leta pa na 157 s 27.578 zadrúžniki. Denarni promet se je dvignil od 125 milijonov dinarjev v letu 1926. na 147 milijonov v letu 1927., lani pa celo na 245 milijonov. Tudi blagovni promet se je povečal od 53 na 59 milijonov dinarjev.

Kreditne zadruge so povsod lepo napredovale ter so si s previdnim upravljanjem dalje utrdile zaupanje. Stanje vlog pri zveznih članicah je lani naraslo od 210 na 258 milijonov dinarjev, torej za 23 odstotkov; posojila pa so narasla od 169 na 206 milijonov dinarjev. Obrestna mera za vloge je znašala 5 do 6 odstotkov, za posojila pa 6 in pol do 9 odstotkov. Blagovne zadruge so prebrodile najtežje čase, mlekarške zadruge pa so se dalje

lepo razvijale in pomnožile. Le nadprodukcija, predvsem sira, jim je povzročala težkoče. Predlanskim so si ustanovile centralno zadrugo, ki pa se ni mogla dovolj uveljaviti, ker ji manjka cenen obratni kapital. Pomanjkanje sposobnosti za izdelavo prvovrstnega blaga se je občutilo zlasti lanske pomlad, ko je padla cena siru na 22 do 24 Din za trg, dočim ga letos zaradi posledic suše prodajajo po 30 do 32 Din. Zadruge so članom plačevale mleko po 1:50 do 2:25 Din za kilogram.

Po posameznih strokah je bilo koncem preteklega leta v Zvezi 60 kreditnih zadrug, 21 mlekarških, 17 strojnih in električnih, 12 nabavnih, 10 stavbnih, 9 živinorejskih, 7 obrtniških in 21 raznih zadrug. Nad zadrugami je Zveza vršila stalno nadzorstvo. Pri 77 zadrugah je uredila knjigovodstvo, revizij pa je izvršila 81. Vloge pri Zvezi so se lani dvignile od 16:4 na 22:1 milijona dinarjev, lastno premoženje (rezervni zakladi, deleži) pa se je povečalo od 528.800 na 557.550 Din. Po odpisu investicij in malih dubioz izkazuje bilanca 28.400 Din čistega dobička. V bilanci je izkazana tudi lastna hiša »Zadrúžni dom«, ki jo je Zveza lani kupila.

Razprava.

V razpravi, ki se je vršila o posameznih točkah, je zbudilo pozornost poročilo g. Lapajeta o planinskih odborih. V te odbore so bili izvoljeni ljudje, ki nimajo vedno dovolj sposobnosti, pač pa so bili merodajni drugi, nestvarni razlogi. Ako pojde to tako naprej, še dolgo ne bomo mogli govoriti o preureditvi našega zadrúžnega gospodarstva!

Važna je bila tudi ugotovitev g. ravnatelja Trčka, da banke v Sloveniji kot zavodi glede hranilnih vlog ne igrajo skoraj nobene vloge, ker je nad dve tretjini vlog v Sloveniji vloženi pri zadrugah. Novost v slovenskem zadrúžništvu so zadruge za zavarovanje živine. Ta panoga zadrúžništva se vtegne še silno razviti.

Občni zbor je nato odobril poročilo ravnatelja g. Trčka glede načrta novega zadrúžnega zakona, ki ga je sestavilo pet slovenskih zadrúžnih strokovnjakov, nakar je sprejel še več resolucij, nanašajočih se na zadrúžništvo, kakor tudi resolucijo g. Ivana Bukovca glede važnosti in potrebe ustanovitve Kmetijske zbornice.

Odobreni sta bili poročili zadrúžnega revizorja g. Frana Šifrarja o poslovanju kreditnih zadrug ter poročilo revizorja g. Rožeta o delovanju in organizaciji mlekarških in sirarskih zadrug. Pri slučajnostih je delegat g. Alfonz Mencinger iz Bohinjske Bistrice predložil resolucijo, ki zahteva za uslužbenca zadrug iste pravice, ki jih imajo uslužbenci privatnih podjetij, zlasti kar se tiče dokaza sposobnosti.

Ob 13:30 je predsednik inž. Zupančič zaključil občni zbor.

Kreditno zadrúžništvo.

(Poročilo o kreditnih zadrugah na občnem zboru Zveze slovenskih zadrug v Ljubljani dne 15. aprila 1929.)

Poročilo Zveze izkazuje koncem l. 1928 60 kreditnih zadrug, ki so koncem l. 1927 upravljale 280.000.000 Din premoženja, s koncem preteklega leta je upravno premoženje vseh zadrug po dosedaj došlih poročilih sodeč doseglo že 350.000.000 Din.

Za naše slovenske razmere je to že znatna vsota sama po sebi, še pomembnejša pa postane, ako si predočimo, da ta kapital iz 60 svojih ognjišč vzpodbuja k varčnosti in omogoča gospodarjenje, podjetnost in napredek na desetisoče gospodarskim edinicom.

Prav v tej okolnosti, da je v organizmu skupnega narodovega gospodarstva zadrúžništvo tista začetna celica, ki po svoji zmožnosti, uspevati tudi v malih naseljih, z eno-

stavnostjo svoje uprave, da se je more udeleževati delaven in proizvajajoč narod sam, ter da njena delavnost ne prezre in ne izključuje še tako skromne gospodarske enote in poedinca, vidim največji pomen zadrúžništva, posebno tudi kreditnega zadrúžništva.

Čim bolj dramilno, vzgojno in gospodarsko uspešno bo delovala vsaka naša zadruga v svojem okolišu, s tem večjo učinkovitostjo se bo uveljavljalo zadrúžništvo kot celota.

V kratko odmerjenem času mi je podati nekaj vidikov, raz katerih bi se naše kreditne zadruge še mogle izpopolniti notranje in po svojem udejstvovanju na zunaj.

Dasi obstoja naša zveza že 21 let in so nekatere zadruge že cel čas včlanjene v njej in da druge pristopijo takoj ob ustanovitvi,

vendar vlada velika pestrost med našimi zadrugami v vsakem oziru, tako glede na obsežnost zadruga, na notranjo administrativno organizacijo, glede na zavarovanje kreditov in na miselno razpoloženje načelstev, s katerim pristopajo k reševanju vprašanj, ki se pred njimi pojavljajo in o katerih imajo odločati.

Ker Zveza do sedaj ni imela svojega glasila, ni prirejala tozadavnih tečajev in diskusij, ter se je vrhutega pogosto menjala uprava in personal, ni prišlo do iskanja neke povprečne enotnosti in dovršenosti, temveč gre vsaka zadruga svojo pot.

Ako delimo zadruga po velikosti in kraju udejstvovanja na male zadruga po vaseh z nerazvito obrtjo in trgovino, ter na zadruga v večjih središčih, bi mogli postaviti kot načelo, da je za prve dovolj, da zbirajo vse razpoložljive denarne viške posameznih gospodarstev in prihranke posameznikov svojega okoliša kot vloge in jih dajejo kot posojila zopet naprej v svojem okolišu do popolne nasičenosti krajevnih potreb. Denar, ki je potreben, da se ne pride v stiske za plačila, in denar, ki preostane po zadovoljivih domačih kreditnih potreb, naj se odvaža Zvezi kot denarni centrali.

Za zadruga v večjih središčih je potrebno, da se prilagodijo pestrosti poslovnih slučajev v obrti, trgovini in industriji, ki je že tudi v stikih z našim kreditnim združenstvom.

Zadruga, ki so se v tem modernizirale, so z uspehi zadovoljne, kot so zadovoljni tudi njih klijeti. Obstojajo pa še vedno zadruga, ki razpolagajo s po 5 in 10 milijoni Din vlog, ki se ne morejo odločiti niti za upeljavo kontokorenta, dasi jih njih klijetela k temu nagovarja v olajšanje in pocenitev njih denarnega obratovanja, kaj šele, da bi se odločile za ostale transakcije, ki se pojavljajo v poslovnem svetu. Za take zadruga in zadruga uprave bi se ne moglo trditi, da so na sodobni višini.

Velika raznolikost obstoja med zadrugami tudi v kriteriju, s katerim se dajejo posojila. V intencijah začetnikov združenstva je bilo, da se v gospodarstvu pomaga na površje predvsem osebam, ki so gospodarsko razumne, zdravo podjetne, trezne in poštene. Če se tako postopa, se upliva na celoten sestav gospodarčnega sloja, ki naj kaže vitalnost, podjetnost, pa tudi vsaj gotovo mero npravnosti in socialne uvidnosti do splošnosti.

Pri naših zadrugah se mi dozdeva, da malo preveč prevladuje ocenjevanje samo realitetnega, materialnega kritja, premalo pa osebna vrednost, ki jo za materialno kritje izpopolni še poroštvo.

Tako lahko dobi kredit najnezmognejši, ki ima primerne nepremičnine, popolnoma nemogoče pa je priti do kredita ob izhodišču

sicer manj situiranemu, a ki ima vse pogoje, razen obratnega kapitala, za uspešen gospodarski napredek. S tem se potratijo desetletja za eliminiranje gospodarsko neproduktivnih in se med tem pogosto že ubije najboljše energije.

Starejšim zadrugam, ki so bile dobro vodene in niso imele kakih večjih poslovnih nesreč, se je posrečilo nakopičiti precejšnje rezerve. Dejstvo teh rezerv in dohodki iz njih so vplivali na razne zadruga različno in sicer v glavnih tehle možnostih:

1. slučaj. Radi dohodkov rezerv je ostala visoka obrestna mera za vloge ali se je znižala za posojila.

2. slučaj. Zadruga je, svestna svojih rezerv, investirala te rezerve in deloma nekaj tujih sredstev v kraju potrebne svrhe, v sezidavo šole, bolnice, stanovanjske hiše, poslopja za razne javne urade, združnega doma, kjer je dala prostora kulturnim organizacijam, sirarnam, pekarijam, kopališču ali so se udeleževale asanacije in bonifikacij svojega okoliša.

3. slučaj. Radi dohodkov iz rezerv se je zvišalo odškodnine načelstvom in nadzorstvom, in se v celem sistemu upeljalo malo več razkošja in malo manj varčevanja. V dovoljevanju podpor je bilo več priložnostnih kot na gotov končni cilj usmerjenih.

V kolikor sem v tem smislu smatral oportuno intervenirati kot revizor osebno ali v poročilih, sem povdarjal, da naj ima zadruga uprava od svojega upravljanja predvsem tisto korist, ki poteka iz skupnega gospodarjenja, da ima pred svojimi očmi varno naložen denar in priliko kredita, da ima končno tisti ugled in veljavo, ki jo dobi s tem, da odloča z da ali z ne o stvarih, ki so za posameznika življenske važnosti, da pa ne črpa direktnih beneficij od upravljanja zadrug.

Plačan naj bo pošteno za svoje delo tisti, ki stvarno dela, in ki mu je tak zaslužek pogosto edini vir, udeležba na sejah, zlasti če je v domačem kraju in ni za njo efektivnih stroškov, naj bi bila kar najbolj mogoče častna zadeva.

Materijalna korist tudi zaprečuje pri zadrugah zdrav dotok mlajših, v gospodarstvu aktivnih elementov. Prav vsled tega izostalega dotoka in izmenjave nekatere zadruga dobijo značaj nekake okostenosti, stoje po strani in niso tako tesno zvezane z gospodarstvom okoliša, kot bi bilo to v občo korist.

Kadar čitam imponirujoče številke o stanju in razvoju slovenskega kreditnega združenstva ter srečavam sam na svojih potih prepletenost njegovega omrežja, se mi dozdeva, da je iz tiste svoje etape, ko je samo zbiralo vloge in dajalo posojila brez večjega upliva na uporabo nabranih kapitalov, slovensko združenstvo prešlo v etapo, ko si

bo moglo in moralo zastaviti čisto določen cilj, kako kot celota vplivati na dvig naše produktivnosti, kako zasigurati sadove in uspehe dela naših pridnih rok nam samim, kako s povečanjem priložnosti zaslužka na domačih tleh zajeziti odtok naše delavne moči v tujino in preprečiti odpadanje številčnosti že tako malega naroda.

Kot potrebno pomožno sredstvo, da se iščejo smeri in napravi med združniki razpoloženje za zdrave ideje in njih uresničenje, smatram zadruga glasilo, ki naj bi ga izdajala naša Zveza in pri katerem naj bi sodelovale v združništvu aktivne moči.

Za novo orientacijo naj bi se od časa do časa vršile po posameznih okrožjih ali za celo zvezino področje konference vodilnih funkcionarjev zadrug, ki bi prišle v poštev, da se potom njih ustvarja enotnost nazaranja in se pridobijo za sodelovanje.

Končni cilj vsega delovanja v tej smeri bi bil, da se najdejo pota in načini, kako bi kreditno združenstvo v večji meri poživljajoče vplivalo na povzdigo splošnega gospodarstva in blagostanja.

Ljubljana, dne 15. aprila 1929.

Šifrar Andrej.

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

Kmetijski hranilni in posojilni dom v Ljubljani

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

VLOGE na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6%, proti trimesečni odpovedi po 7% brez odbitka davka na rento.

STANJE VLOG DIN 25.000.000—

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog.

Podružnica v MARIBORU
Slomškov trg 3, prill., poleg Stolne cerkve.

Dobre knjige.

Toplo priporočamo našim kmetovalcem sledeče knjige: »Umno kletarstvo«, »Sadjarstvo«, »Naša prašičja reja« in »Naša zelenjad«, ki jih je izdala Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7.

Nov trošarinski zakon

Povišanje trošarine na vino, pivo in žganje. — Novi zakon velja za celo državo. — Nagrade za izvoz vina.

Na predlog finančnega ministra in po zasljanju predsednika ministrskega sveta je kralj podpisal zakon o izpremembah in dopolnitvah k zakonu o državni trošarini, o taksah in pristojbinah od 27. junija 1921. Novi zakon uvaja znatne spremembe tako glede višine trošarin, kakor tudi glede samoupravnih doklad na državne trošarine.

Trošarina na pivo.

Po prvem členu novega zakona se spreminja dosedanja trošarina na pivo, ki je znašala 62 Din na hektoliter in se je pobirala pri izvozu piva iz pivovarn. Od 1. septembra 1929 naprej bo znašala trošarina 5 Din od hektoliterske stopnje ekstrakta in bo obveznost plačanja te trošarine nastala pri prijavi proizvoda. Količine proizvoda pive se bodo ugotovljale s posebnimi kontrolnimi aparati.

Trošarina na vino.

Trošarina na vino se po novem zakonu znatno poveča. Trošarina na vino znaša za vsa vina 100 Din od hektolitra. Doslej je znašala državna trošarina na vino 35 Din. Kot vino se smatra samo vino od grozdja. Vsa vina, ki vsebujejo več kakor 18% alkohola, se smatrajo kot špirit in so podvržena trošarini kot alkohol po hektoliterskih stopnjah. Trošarina na vino se bo kakor doslej pobirala pri puščanju vina v promet. Plačal jo bo kupec vina, dočim bo imel prodajalec dolžnost prijaviti prodajo. Vino, ki ga vinogradniki potrebujejo za domačo potrebo, bo ostalo trošarine prosto. Vinogradnikom, ki istočasno točijo vino na drobno, se bo po številu članov gospodinjstva, ki so stari 15 let, določila trošarine prosta količina za domačo uporabo. Oni bodo dolžni prijaviti, koliko vina so producirali. Za Dalmacijo ostanejo v veljavi izjemne določbe, po katerih se bo državna trošarina na vino plačevala samo pri uvozu v takozvana zaprta področja, ki jih zakon izrecno navaja.

Premije pri izvozu vina.

Da se pospeši izvoz našega vina, uvaja novi zakon premije za izvoz vina. Kdor izvozi v inozemstvo 100 litrov vina, bodisi čistega ali pojačenega z alkoholom, dobi pravico, da se mu iz državne blagajne na račun trošarinskih dohodkov izplača 40 Din, brez ozira na to, v katerem proračunskem letu je bilo vino izvoženo. Prošnja za premijo se bo morala predložiti v roku 60 dni po izvršenem izvozu. Pravico do te premije dobi pa izvoznik šele tedaj, ko je izvozil 50 hl vina.

Pobiranje razlike v trošarini.

15. t. m. se bodo popisale vse količine vina pri trgovcih, točilih in onih producentih, ki točijo vino tudi na drobno. Razliko v trošarini po novi stopnji bodo morali plačati do 15. maja t. l.

Trošarina na ekstrakte, esence in eterična olja.

Trošarina na ekstrakte, esence in eterična olja z alkoholom se poviša od 800 Din na 3000 Din. Če se ekstrakti, esence in eterična olja izdelujejo od alkohola, na katerem je že plačana trošarina, tedaj se ne plačuje nikak posebna trošarina.

Znižanje trošarine na svetilni plin.

Po dosedanjem trošarinskem zakonu je svetilni plin podvržen trošarini 40 par na kuhični meter. Po novem zakonu se ta trošarina zniža na 20 par.

Trošarina na špirit.

Trošarina na špirit in vse alkoholne pijače, ki niso v tarifi izrecno omenjene, se poviša, in sicer na 20 Din od hektoliterske stopnje pri alkoholu, ki ga proizvajajo kmetijske tvornice alkohola, odnosno na 23 Din od hektoliterske stopnje pri alkoholu, ki se producira v industrijskih tvornicah. Ravno toliko (23 Din) se plača za importirani špirit. Pri alkoholu, ki se prodaja iz privatnih trošarinskih skladišč, se ima trošarina plačati po tem, ali je dotični alkohol proizvod kmetijske ali industrijske tvornice. Od špirituoze se ima trošarina plačati po tem, koliko alkohola vsebujejo, in sicer tedaj, če na ta alkohol ni bila plačana trošarina. Doslej je znašala trošarina na alkohol iz kmetijskih tvornic 16 Din, iz industrijskih pa 17 Din od hektoliterske stopnje.

Premije na izvoz špirita.

Novi zakon povišuje tudi premije na izvoz špirita. Producent špirita, ki iz svoje tvornice ali iz svojega privatnega skladišča izvozi naenkrat v inozemstvo preko 500 hektoliterskih stopenj špirita, dobi pravico, da more isto količino staviti v naši državi v promet, pri čemur plača za to količino trošarino, ki je štiri dinarje nižja (namesto 23 le 19 Din, odnosno namesto 20 le 16 Din). Doslej je iznašala izvozna premija za špirit 2 Din. Alkohol, ki se potrebuje za pojačenje vina pri izvozu, se bo izdajal iz tvornic špirita brez plačila trošarine. Tudi na špirit, ki je bil na ta način izvožen v inozemstvo, bo veljala izvozna premija 4 Din.

Novi zakon vsebuje tudi točna določila in predpise glede količine špirita, ki ga smejo proizvajati kmetijske tvornice špirita.

Nove tvornice špirita prepovedane.

Izdajanje odobrenj za ustanovitev novih industrijskih tvornic špirita je prepovedano za dobo 10 let. Dne 15. aprila se bodo popisale vse količine špirita in alkoholnih pijač, na katere je bila plačana trošarina po dotodanjih predpisih; razlika na trošarini pa se bo morala plačati najkasneje do 15. maja t. l.

Trošarina na drože.

Na drože, proizvedene v samostojnih tvornicah drož ali v zvezi s proizvodnjem drugih predmetov, se plača trošarina 4 Din na kg. Obveznost plačanja trošarine na drože nastaja pri puščanju blaga v promet. Drože se smejo prodajati samo v opremi, predpisani od finančnega ministra. Izdajanje odobrenj za ustanovitev novih tvornic drož je prepovedano za 6 let.

Trošarina na žganje.

Novi zakon uvaja za vso državo enotno trošarino na žganje, ki bo odslej znašala 18 dinarjev od hektoliterske stopnje, dočim je doslej znašala pri nas 15 Din, v Srbiji pa je ni bilo. Na žganje, proizvedeno iz vina, vinskih tropin ali slično, se plača trošarina 23 Din na hektolitersko stopnjo. Trošarino na žganja, proizvedeno z lastnimi surovinami in z lastnega zemljišča, plača oni, ki kupi to žganje od producenta. Na žganje, proizvedeno za domačo porabo odkupljenih surovin, plača producent, toda le tedaj, če to žganje proda ali odstopi kakemu drugemu. Finančni minister se pooblašča, da produkcijo žganja pri producentih, ki proizvajajo žganje iz lastnih in tujih surovin, obremeni s trošarino po kotlu. Ako lastniki surovin za proizvodnjo žganja iz lastnega zemljišča trgujejo z alkoholnimi pijačami na veliko ali malo, če točijo te tekočine, ali se bavijo s predelavo alkoholnih pijač, tedaj se po

številu rodbinskih članov, starejših od 18 let, določi trošarine prosta količina žganja.

Premije za izvoz žganja.

Če producent žganja iz svoje žganjarne ali iz svojega skladišča izvozi v inozemstvo preko 500 hektoliterskih stopenj žganja naenkrat, tedaj dobi pravico, da more isto količino staviti doma v promet po trošarini, ki je za štiri dinarje znižana.

Na dan 15. t. m. se bodo popisale vse količine žganja pri trgovcih, onih producentih, ki proizvajajo žganje od kupljenih surovin, pri točilih na drobno in na veliko ter se bo morala trošarina po novi stopnji plačati najkasneje do 15. maja t. l. Že prej plačana trošarina se ima vračunati.

Trošarina na očetno kislino in bencin.

Na očetno kislino, izdelano od lesa, se ima plačati državna trošarina od 4 Din na 1 kg 100% kisline.

Trošarina na bencin znaša po novem zakonu 300 Din od 100 kg, dočim je doslej znašala 400 Din. Po novi stopnji se bo trošarina plačevala od 15. maja t. l. naprej.

Za pogon obrtnih, industrijskih in kmetijskih motorjev, kakor tudi za pogon ribarskih ladij in ladij za prevoz potnikov in robe, se more odobriti uporaba bencina brez plačanja državne trošarine.

Trošarinski zakon in oblasti.

V zakonu o izpremembi in dopolnitvah trošarinskega zakona z dne 21. junija 1921, ki ga je kralj 11. t. m. podpisal in ki je stopil v veljavo 15. aprila, se nahajajo v čl. 10. do 16. odredbe, ki bodo imele dalekosežne posledice tako v gospodarskem pogledu kakor za večino oblastnih proračunov in občinskih gospodarstev.

Čl. 10. novega zakona prepoveduje vsakršne posebne oblastne doklade k državni trošarini na pivo, vino, ekstrakte, esence in eterska olja z alkoholom, likerje, rum, konjak in špirit. Od 15. aprila dalje preneha na vse te predmete pobiranje oblastnih doklad od strani posameznih oblasti. Po čl. 11. bodo oblastne trošarine v bodoče v vsej državi enotne ter se bodo pobirale skupno z državno trošarino v sledeči izmeri:

- od 100 litrov piva 30 Din,
- od 100 litrov vina 50 Din,
- od 100 kg ekstrakta, esenca in eterskih olj z alkoholom 400 Din,
- od hektoliterske stopnje špirita 5 Din,
- od hektoliterske stopnje žganja 5 Din.

Na ta način pobrane trošarine pripadejo oblastim za njihove potrebe. Uradi, ki pobirajo državno trošarino, bodo knjižili iznose oblastne trošarine kot finančne depozite in vsakih 10 dni odvajali Državni hipotekarni banki v Beogradu za račun oblastnih trošarin. S tem računom bo razpolagal minister financ, ki bo koncem vsakega koledarskega tromeščja celokupno imovino tega računa razdelil med oblasti. Razdelitev se bo vršila po številu prebivalstva posamezne oblasti. Pri tem je merodajno število prebivalstva poslednjega uradnega štetja. Za l. 1929 bo minister financ pri razdelitvi izjemoma se oziral na to, da dobijo posamezne oblasti v njihovih proračunih predvidene dohodke trošarin, čeprav bi jim te trošarine ne pristojale po številu prebivalstva. Če pa jim po številu prebivalstva pripada večja vsota, jim bo minister financ to vsoto dodelil, čeprav ni predviden v njihovem proračunu. Pri dodelitvi trošarinskih iznosov posameznim oblastim se bo upoštevala trošarina, ki so jo oblasti pobrale do 15. aprila l. 1929.

Z gornjimi določbami je precej globoko poseženo predvsem v oblastno in občinsko gospodarstvo v Sloveniji.

Carina in monopol.

Oblastna proračuna (ljubljske in mariovske oblasti) za l. 1929 predvidevata (in se po njih do 15. aprila t. l. pobira):

na pivo 100% oblastna doklada k državnim trošarinam, to je 62 Din. Ta doklada je s 15. aprilom znižana na 30 Din;

na vino 65 Din od 100 litrov. Ta doklada je znižana na 50 Din. Zakon ne razločuje posebne doklade na vino in na vinski mošt, ki je bila pri nas diferencirana (65 in 45 Din) ter bo odslej enotna (50 Din);

na špirit 100% doklada k državnim trošarinam, ki je znašala 17 Din. Ta (oblastna) doklada je znižana na 5 Din od hektoliterske stopnje;

na žganje 100% doklada k državnim trošarinam, ki je znašala 15 Din. Znižana je na 5 Din.

Na količine trošarinskih predmetov, navedenih v prejšnjih odstavkih, ki bodo s 15. aprilom v zalogi, se ne bo plačevala nova trošarinska doklada, temveč samo od količin, ki pridejo po 15. aprilu v promet in potrošnje.

Minister financ odobruje večjim industrijskim podjetjem, da polagajo trošarinsko doklado od 1. do 20. vsakega meseca za količine trošarinskih predmetov, ki so bile spravljene v promet tekom prejšnjega meseca.

Od 1. januarja 1930 naprej bodo smele občine trošarinske doklade na zgoraj naznačene predmete pobirati v lastnem delokrogu samo do višine, kakor je predvidena za oblastne doklade. Višje doklade bodo smele uvesti le z odobritvijo finančne direkcije (do 50% preko oblastne trošarinske doklade) odnosno generalne direkcije davkov (do 100%).

Izjemo tvorijo fina vina, osladkorjena in neosladkorjena, in vsa steklenična vina, kjer smejo občine pobirati poljubno trošarinsko doklado, vendar morajo oddati 30% tega prihoda pristojni oblastni samoupravi. Občine pri svojih trošarinskih dokladah ne smejo delati razlike med domačo proizvodnjo v drugih občinah.

Trošarinska enota je za občinsko trošarino enaka državni.

Finančni minister bo izdal potrebne pravilnike kakor tudi predpise za razpravljanje trošarinskih prestopkov.

Črtanje finančnih kazni.

10. aprila je kralj podpisal zakon, s katerim se deluje dalekosežna amnestija in abolicija kazni po davnem, taksnem, trošarinskem in carinskem zakonu.

Osebe, ki so po teh zakonih do 31. decembra 1928 zakriville kakršnokoli kaznivo dejanje, so oproščene kazni. Ze izrečenih, pa neplačanih kazni, ni treba plačati. Plačane se ne vrnejo. Pravomočno odmerjeni neposredni davki za čas pred 1. januarjem 1929, se ne morejo izpremeniti na škodo davčnega zavezanca. Razen tega odpade vsakršno kazensko preganjanje za davne prestopke, storjene pred tem rokom.

Ustavlja se carinsko kazensko postopanje kakor tudi izvršitev vseh neizvršenih obsodb in pa kazensko postopanje glede prestopkov proti zakonu o monopolu tobaka in soli kakor tudi glede prekrškov zakona o novih državnih monopolih pod pogojem, da obtožene in obsojene osebe plačajo redne monopolske takse, s katerimi je blago pri uvozu obremenjeno. V primeru, kjer ni blaga, pa je količina in vrsto tega blaga mogoče točno ugotoviti, naj določena količina tvori podlago za dajatev. V primeru, da te količine ni mogoče določiti, je treba plačati 10% izrečene kazni, oziroma kazni, ki bi bila izrečena.

Ustavlja se kazensko postopanje za vse vrste carinskega tihotapstva (izvršeno do 31. marca 1929) s predmeti, namenjenimi prehrani in oblačilu, v kolikor izračunane kazni ne presegajo 5000 Din. Izvzeti so, svileni predmeti. Isto velja za prekrške po carinskem pomorskem pravilniku. S konfisciranim blagom se bo postopalo po zakonu. Redne dajatve je treba plačati po minimalni oziroma pogodbeni tarifi. Pri kaznih preko 5000 Din se določa celokupni iznos kazni in odšteje 5000 Din. Ostanek je izvršljiv. Določbe tega odstavka ne veljajo za primer monopolskega blaga in za blago, ki je vezano na uvozno ali izvozno dovoljenje. Tudi odpadejo te ugodnosti pri ponovitvi prekrška.

Občine, okraji, dežele in države so javne organizacije, ki imajo važne naloge za človeško družbo. Vse te organizacije so osnovane na načelu vzajemnosti: Kar ne zmore eden sam, mora narediti organizacija, kolikor to spada v njen delokrog.

Občina n. pr. ima nalogo, da preskrbi otrokom svojih občanov redno šolski pouk. Zato mora sezidati šolo in plačati učitelja. Občina mora napraviti in vzdržati potrebna pota, ki ne služijo samo enemu občanu, ampak vsem občanom. Kjer ni dovolj dobre vode, napravi občina vodovod. Vodovode si napravi včasih tudi več občin skupaj za vse prizadete občinarje. Kjer je dana možnost in se pokaže potreba, si napravi občina elektrarno. Tudi za svoje obubožane in nesrečneže mora po zakonu skrbeti občina.

Izvedba vseh takih in še mnogo drugih naprav (policija, javna razsvetljava itda) pa stane mnogo denarja, ki ga morajo občani zložiti v obliki davka. Tudi dežela potrebuje za svoje javne naprave denar, ravno tako tudi država. Zato pobira tudi dežela svoje deželne davke, država pa državne davke.

Znana resnica pa je, da davka nihče rad ne plačuje. V občini bi prav gotovo vsak občan rad imel lepa občinska pota, vodovod v hiši in razsvetlavo pred hišo. Suče se pa vse okoli vprašanja, kdo naj plača! Ali naj plačajo napravo posestniki, ali fabrika, ki je slučajno v občini, ali delavci ali hlapi? Razdelitev javnih bremen na posamezne žepce je navadno eno najtežjih vprašanj javne uprave.

Direktni in indirektni davki.

Javne dajatve pa je treba koncem koncev le nekako razdeliti. Navadno se jih razdeljuje tako, da jih nekaj plačujejo ljudje naravnost. Kmetje plačajo davek od svojega pridelka (na podlagi čistega donosa) naravnost, t. j. vsak plača toliko, kolikor je prav za njega in za nikogar drugega preračunano. Takim davkom pravijo »direktni« davki.

Direktni davki pa nikjer niso posebno priljubljeni. Je že človeška narava taka, da vsak najrajše vidi, da bi plačal »kdo drugi«. Zato pa je med javnimi upravniki že od nekaj obstojalo prizadevanje, da se vpeljejo take javne dajatve, ki jih nihče naravnost ne plača, ampak tako, da posameznik takorekoč sam ne ve, kdaj kaj plača za javno blagajno. Take dajatve imenujemo »indirektni« ali »posredne«. Če n. pr. občina naloži posebno doklado na vino, recimo 4 Din na liter, se vinski bratec prav redkokdaj ali pa nikdar ne zaveda, da plača pri vsaki četrtinki zavžitega vina 1 dinar v občinsko blagajno (gostilničarji navadno trdijo, da plačajo ta davek oni, kar pa ni točno; plačajo davek v resnici pivci, gostilničar pa ga samo zbira in odrajta na pristojno mesto). Čeprav pa se pivci niti ne zavedajo, da plačujejo davek, ga vendarle plačujejo in občine imajo navadno od tega davka lepe dohodke.

Najnavadnejši indirektni davki pa so

carine in monopoli.

Če pogledamo le na državni proračun, vidimo, da krijejo dohodki carin in monopolov več kot polovico vseh državnih izdatkov! To se pa pravi z drugimi besedami: Tudi tisti ljudje, ki ne plačujejo direktnega davka od zemlje in hiš itd., plačajo državi skoro ravno toliko indirektnih davkov kakor gospodarji zemlje, hiš in podjetij. Zato pa je prav, da uživajo tudi ti ljudje vse državljanke pravice.

Navadno razločujemo dve vrsti carin: fiskalno carino in zaščitno carino. »Fiskalno« carino imenujemo tisto carino, ki jo pobira država na meji od kateregakoli blaga samo na korist državne blagajne ali »fiskusa«, brez kakšnih drugih posebnih namenov. Zaščitna carina pa je carina, ki jo pobira država od

tujega blaga z namenom, da zaščiti ceno izdelkom ali pridelkom iste vrste, ki se izdelujejo doma, ki bi jih pa ne mogli izdelovati doma brez zaščite zaradi tujih konkurenčnih cen.

Pri nas plačujemo n. pr. carino od kave in riža. To dvoje pri nas ne raste, torej se tu ne gre za zaščito domačega pridelka, ampak samo za navaden davek v korist državne blagajne (>fiskusa<), ki ga mora plačati koncem koncev tisti, kdor kavo ali riž uživa. (Trgovci ne plačujejo carine, ker jo prevale obenem s ceno blaga na konzumenta, zato pa je stokanje trgovcev nad visoko carino navadna farbarija.) Takih ljudi, ki kavo in riž uživajo, je pa silno mnogo. Kavo n. pr. pije mlado in staro, bogatini in reveži. Ker pa je carina za vse enaka, je jasno, da je od te carine revež mnogo bolj zadet, kakor bogatin. Stara reva mora plačati ravno tako 2 ali 3 dinarje carine na kilo kave, kakor milijonar. Zato pa povsod smatrajo carinski davek kot nesocialen in vse moderne države skušajo te vrste carine odpraviti in bolj bogatine pritisniti, n. pr. z davkom na osebno dohodnino.

Zaščitna carina pa je n. pr. carina na žito, na sukno, na usnje itd. Vse to pridelujemo mi tudi doma. Ker pa pridelujejo takega blaga drugod mnogo več in mnogo cenejše kot mi, je jasno, da bi se n. pr. pridelovanje žita pri nas ne izplačalo, če bi mogli Amerikanci svobodno prodajati svoje žito tudi pri nas in naše kmetije bi propadle. Ravno tako bi razne naše industrije propadle, če bi ne bilo zaščitne carine, ki podraži ceno tujih konkurenčnih izdelkov do take višine, da tudi naš domači obrtnik lahko izhaja. Žalibog pa se dogaja, da znajo dobro organizirani in bogati industrijci doseči tako visoke zaščitne carine (ki jih seveda vračunajo v ceno svojih izdelkov), da predstavljajo take carine navadna darila industriji od strani države, ki jih morajo pa ljudje plačevati. To vidimo n. pr. pri sladkorju. V resnici je vseeno, ali izdelujejo sladkor na Češkem ali pa pri nas, ker so fabrike povsod enake in ravno tako tudi cene. Če ne bi bilo carine na sladkor, bi ga mi dobivali lahko po 6 ali 7 dinarjev kilo ali pa še ceneje. Plačujemo ga pa še enkrat dražje, čeprav tudi naše fabrike izdelujejo sladkor s istimi ali pa še z nižjimi stroški kot češke. Prebitek pade v žepce fabrikantov. Če bi znašala torej zaščitna carina na sladkor, na sukno ali pa na čevlje le nekaj malega, torej toliko, da bi se naš fabrikant lahko vzdržal, bi to ne bilo prehudo. Mnogo previsoke pa so sedanje zaščitne carine, ki znašajo kar po 100 in po 200 procentov cene blaga. Tako visoke carine so davek na civilizacijo, ki ga morajo plačevati predvsem tisti, ki hodijo okrog po evropsko oblečeni in ki jedo po evropsko. Tudi ta davek plačujejo vsi enako, ki hodijo okrog oblečeni in obuti, bogatin prav toliko kakor revež.

Največ pa prispevajo revni ljudje v državno blagajno pri nakupu monopolnih predmetov. Gotove stvari sme namreč prodajati samo država. To posebno prodajno pravico države imenujemo monopol. Tobak sme prodajati samo država, ravno tako sol ali vžigalice. Država lahko določi za te predmete poljubno ceno, ki jo mora plačati zopet v enaki meri revež ali pa bogatin. Kdor pokadi eno cigareto, plača že davek. Kdor si osoli svoj močnik ali krompir, plača tudi davek. Ker pa kadijo in slano jedo vsi brez razlike, bogatini in reveži, je jasno, da odpade zaradi velike množine revežev ravno na reveže največji del monopolskega davka.

Napačno je torej mnenje, da plačujejo davek in vzdržujejo državno gospodarstvo le tisti, ki plačujejo direktne davke in pa oni, ki kaj imajo. Tudi reveži plačujejo v obliki carin in monopolov silne milijarde. Razlika

je le ta, da je eno plačevanje vidno, drugo pa je bolj prikrito (>indirektno<). Zato pa nikakor ne bi bilo pravično, da bi imeli vse pravice v rokah le nekateri privilegirani stanovni bogatini, ampak morajo tudi reveži imeti svojo pravico, ker tudi oni plačujejo!

Tudi v občinah imamo podoben slučaj. Večina občin pobira posebne doklade na alkoholne pijače, v mestih pa tudi na živila. Pijejo pa hlapeci in delavci navadno še več kot gospodarji in s tem seveda tudi lepe novce vplačujejo v občinske blagajne. Zato pa je popolnoma pravilno, da uživajo ti stanovni tudi v občini neke pravice.

NOVICE.

Novi škof v Dubrovniku. Za škofa v Dubrovniku je bil imenovan dr. Carevič, kanonik in župnik iz Splita.

Ignacij Kutnar, župnik v pokoju, je dne 12. t. m. umrl na Čatežu pod Zaplazom v visoki starosti 88 let.

Generalni ravnatelj carin dr. Konrad Šmid se je mudil pretekli teden v Ljubljani radi graditve novega carinskega poslopja.

Spomenik predsedniku Radiću. Okrog 500 hrvaških krajev se pripravlja postaviti spomenik, da ovekovečijo spomin svojega neumrlega voditelja in učitelja, kmetkega mučenika Stjepana Radića. Dva spomenika bodeta že v kratkem vliata in dogotovljena.

Po naredbi direkcije davkov v Beogradu se pozivajo vsi točilci in prodajalci alkoholnih pijač, da napravijo o vseh količinah alkoholnih pijač, ki jih imajo 15. t. m. v zalogi, prijave v treh izvodih in te prijave oddajo pristojnemu oddelku finančne kontrole najkasneje do 20. t. m. — Finančna direkcija v Ljubljani.

Za dve oblasti v Sloveniji. Zastopniki industrije, trgovine in kapitala iz Maribora so se mudili pretekli teden v Beogradu s spomenico, v kateri zahtevajo dve slovenski oblasti. — Zastopniki obrtnikov in trgovcev iz Celja so pa mestnemu občinskemu svetu poslali zahtevo, da naj bo Slovenija ena sama oblast s sedežem v Celju.

Zaključni računi za proračunsko leto 1926/27. V finančnem ministrstvu je bil te dni dokončan obračun državnih izdatkov in dohodkov v proračunskem letu 1926/27. Vsi izdatki v tem proračunu so bili predvideni v višini 13.019.801.779 Din. Od te vsote je bilo dejansko potrošeno vsega skupaj 11 milijard 592.633.639 dinarjev. Dohodkov je bilo predvideno v proračunu 12.504.000.000 Din. Dejansko je pa država dobila le 11.606.284.606 dinarjev. Torej znaša stvarna razlika med dohodki in izdatki 13.650.966 Din presežka. To je tretji obračun v naši državi.

Predrzen rop v Ljubljani. Pretekli ponedeljek je sredi dneva stopil v trgovino z zlatino Čuden v Ljubljani predrzen ropar in pričel v navzočnosti prodajalk krasti denar iz blagajne. Poklicani stražnik je roparja s težavo vklenil in odpeljal na policijo.

Nenavaden slučaj smrti. se je pripetil pretekli teden na Selah pri Kamniku. Stari Dolinšek, ki je imel že 82 let, je stražil in molil ob mrtvaškem odru, na katerem je ležala žena Marija Kotnik. Med straženjem se je stari možiček zgrudil na tla in umrl. Pokopali so ga drugi dan.

Rogaška Slatina najbolj renomirano zdravilišče proti boleznim želodca, čreves, mehurja, žolčnih kamnov, srca, ledvic in jeter. Najuspešnejše in ceno zdravljenje v maju, juniju in septembru! Zahtevajte prospekte!

Smrt pod vlakom. Selski pismonoša Josip Vivoda iz Metlike je na do sedaj še nepojasnjen način našel smrt pod vlakom pri čuvajnici št. 24. Vlak je truplo strahovito razmesaril, glavo pa od trupla odtrgal.

Vinski semenj v Belikrajini, ki je bil prestavljen radi mraza, se vrši nepreklicno dne 24. aprila 1929 (na Jurjevo) pri Treh Farah, železniška postaja Rosalnice pri Metliki. Otvoritev bo takoj po prihodu ljubljanskega vlaka ob 12. uri. Vsi zainteresirani se vljudno vabijo na ta vinski semenj, ki jim bo nudil najboljših belih in črnih vin metliške okolice.

Stara cerkev pri Kočevju. Dne 5. aprila 1929 smo imeli pri nas zelo dobro obiskan sejm. Prignanih je bilo mnogo prav lepih in debelih volov. Prodalo se jih je okrog 80 parov, kar je za naše razmere prav vesel pojav. Kramarjev sicer ni bilo veliko, vendar mislimo, da so tudi ti prišli na svoj račun. Prihodnji sejm bomo imeli zopet 1. junija t. l.

Nemški avtomobilisti v naši državi. Preteklo nedeljo je priredil nemški avtomobilski klub izlet v našo državo. Nad 400 izletnikov se je pripeljalo na 139 avtomobilih. V Mariboru so jim priredili Slovenci lep sprejem. Tudi po vseh ostalih krajih, kjer so se vozili, jih je ljudstvo prisrčno pozdravilo.

Janez Selan, posestnik iz Suhadol, je bil preteklo leto pred ljubljansko poroto oproščen vsake krivde in kazni od obtožbe radi ponarejanja 100 dinarskih kankovcev. Mož je izredno talentiran, dober risar in računar. Doma na kmetiji se je pečal z najrazličnejšimi stvarmi. Risal je karte, delal načrte, ljudem pisal prošnje itd. Te dni ga je vojno ministrstvo na priporočilo srezkega poglavarstva sprejelo v geografski inštitut kot risarja.

Po 8 mesecih preiskovalnega zapora sta bila pretekli teden izpuščena kot n e d o l ž n a Miha Škrjanc in njegov sin. Osumljena sta bila uboja sinahe, katero so našli v domačem vodnjaku mrtvo. Po dolgotrajni preiskavi se je izkazalo, da sta popolnoma nedolžna. Oba sta najmarljivejša kmeta in na najboljšem glasu. Vsled preiskovalnega zapora je njuno posestvo zelo trpelo.

Gradba katoliške katedrale v Beogradu. Letošnjo jesen se bo v Beogradu na slovesen način položil temeljni kamen za katoliško katedralo, ki bo zgrajena v Ulici Miloša Velikega. Mestna občina beograjska je brezplačno dala na razpolago potrebno stavbišče za cerkev ter za poslopje stolnega kapitlja.

Črna ženska je zmešala skoro vsemu evropskemu meščanstvu glavo. Je to neka Amerikanka Jozefina Baker, hči belega očeta in črne matere, ki že par let izvaja razne zamorske plesne po evropskih mestih. Presiti in prebogati meščani jo kar obsipavajo z denarjem in zasluži na en večer do pol milijona dinarjev. Večina pleše v Evini obleki. Zadnje dni je plesala Bakerjeva tudi v Beogradu in v Zagrebu.

Pod vlak je skočil v bližini Konjic 25-letni mizarski pomočnik Ivan Lesjak. Kolesje lokomotive je nesrečneža popolnoma raztrgalo.

Izvoz Jugoslavije v Grčijo je znašal lani 55.000 vagonov v vrednosti 650 milijonov drahem. Za Španijo je Grčija največja odjemalka naše perutnine. Važne postavke našega izvoza v Grčijo so tudi les, cement in živila.

Nemška izplačila na račun vojne škode. Generalni zastopnik nemških reparacij (vojnih izplačil) je te dni objavil podatke, koliko je Nemčija do sedaj plačala državam, zmagovalkam, na račun vojne odškodnine: Franciji 96.652.828 zlatih mark (1 zlata marka = 13.50 dinarjev); Angleški 41.843.044; Italiji 13 milijonov 504.409; Belgiji 9.689.877; Jugoslaviji 7.402.201; Ameriki 7.893.706; Rumuniji 1 milijon 548.335; Japonski 2.213.807; Portugalski 1.164.989; Grški 273.332; Poljski 38.390 zlatih mark.

Časopisje zamorcev je v severno-ameriških državah zelo razširjeno. Vseh časopisov imajo črnici okrog 600. Nekateri dnevniki izhajajo v 120.000 izvodih. Izdajajo tudi ilustrirane liste. Časnikarji pri listih so mešani. Nastavljenih imajo tudi več belokožcev.

Nevarna bolezen koz v Londonu se z veliko naglico širi. Doslej je umrlo že 532 oseb. Zdravstvene oblasti so podvzele vse mere, da bolezen omeje in iztrebijo.

Mlad lev za Mussolinija. Lastnik cirkusa Kludsky je daroval Mussoliniju mladega leva, katerega so z aeroplanom prepeljali iz Milana v Rim.

Strahovit požar na Kitajskem. V bližini kitajskega pristanišča Šanghaja je v tamošnji ladjedelnici izbruhnil požar, ki je povsem uničil en del mesta. V požaru je našlo smrt nad 300 ljudi.

Krokodili požrli pet vojakov. Pet ameriških vojakov je našlo v Srednji Ameriki, ko so se vozili v čolnu in se ponesrečili, smrt v žrelih krokodilov. Trije drugi vojaki so se rešili le na ta način, da so splezali na neko drevo, kjer so viseli nad vodo celih 11 ur. Ves čas so jih oblegali krokodili, ki so jih pregnali šele vojaki, ki so prišli iskati pogrešane tovariše.

Atentat v indijskem parlamentu. Indijski nacionalisti so vrgli v parlament, ko je isti zasedal in bila prisotna angleška komisija, med poslanske klopi, dve bombi. Vsled eksplozije je bilo usmrčenih 5 poslancev in 20 težko ranjenih.

TEDENSKI KOLEDAR.

- 21. aprila, nedelja: Anselm.
- 22. aprila, ponedeljek: Soter in K.
- 23. aprila, torek: Adalbert.
- 24. aprila, sredo: Jurij.
- 25. aprila, četrtek: Marko.
- 26. aprila, petek: Klet.
- 27. aprila, sobota: Peregrin.

SEJMI.

- 22. aprila: Motnik, Cerknica, Ptuj, Studenice, Murska Sobota.
- 23. aprila: Radeče pri Zidanem mostu, Leskovec, Novo mesto.
- 24. aprila: Škofja Loka, Podšentjur, Planina, Radovljica, Žužemberk, Hoče, Št. Jur ob južni železnici, Št. Jur pri Hrastovcu, Št. Jur pri Sveč., Kaniža, Laško, Zdole, Mozirje.
- 25. aprila: Bučka, Grosuplje, Hotavlje, Mozelj, Št. Jur pod Kumom, Rakitna, Kostivnica, Št. Jur ob Taboru, Lorbek, Oplotnica, Dobova, Beltinci.
- 26. aprila: Semič, Kozje.
- 27. aprila: Sv. Volbenk, Lukovica, Vesela gora.

»KMETIJSKA MATICA.«

Gospode poverjenike »Kmetijske Matic« uljudno prosimo, naj ne odlašajo z nabiranjem naročnine za leto 1929. — V onih krajih, kjer Kmetijska Matica še nima svojega poverjenika, prosimo, da se ta ali oni odloči in sprejme poverjeništvu. Zadostuje dopisnica z naslovom, na kar mu pošljemo vsa potrebna navodila in nabiralne pole. Tovariši, na delo za kulturo in napredek našega kmečkega naroda!

NARODNI GOSPODAR

Vinski sejem v Novem mestu.

Dne 8. aprila t. l. se je vršil v prostorih kavarne Splihal v Novem mestu vinski sejem, ki sta ga priredili novomeški podružnici Kmetijske družbe in Vinarskega društva za Slovenijo. Sejem je otvoril ob 10. uri predsednik podružnice Vinarskega društva graščak g. R. Germ, ki je pozdravil vse udeležence vinskega sejma, med njimi še posebej vladnega svetnika srezkega poglavarja v Novem mestu g. Kaklja, zastopnika Vinarskega društva ravnatelja Kmetijske šole na

Grmu g. inž. A. Podgornika in zastopnika Kmetijske družbe tajnika g. Fr. Kafola. V svojem nagovoru je g. Germ poudarjal med drugim veliki pomen prireditve sejma za vinski kupčijo in želel otvorjenemu vinskemu sejmu najboljši uspeh. Na to je pozdravil vse došlece na vinski sejem ravnatelj g. inž. A. Podgornik v imenu oblastne kmetijske šole na Grmu, ki že nad 40 let tudi stoji dolenskem vinogradniku ob strani in skrbi leto za letom za njegovo vsestransko strokovno izobrazbo, ter v imenu Vinarskega društva, v katerem naj bi se strnili po svojih podružnicah vsi slovenski vinogradniki in zvesto čitali društveno glasilo «Naše gorice». V imenu Kmetijske družbe je pozdravil navzoče tajnik g. Fr. Kafol in opozarjal vse vinogradnike na podlagi svojih večletnih izkušenj, ki jih je pridobil za časa svojega službovanja na Dolenskem, da vpoštevajo pri zopetni obnovi vinogradov trtni sortiment, ki se je spoznal za najboljšega za vinske gorice v novomeškem okolišu, ker le na ta način se izognejo napakam v zasajanju vinogradov, ki so se dozda delale, in pridejo do kvalitetnih vin, kakršne zahteva današnji vinski trg. Konečno je pozdravil navzoče še predsednik novomeške Kmetijske družbe g. A. Globevnik in pozval vse kmete in vinogradnike, da se organizirajo v obeh novomeških podružnicah, ki sta poskrbeli, da se je priredil vinski sejem v Novem mestu. Vsi govorniki so izrazili toplo željo, da bi prireditev dosegla prav obilo uspeha.

Na vinski sejem se je prijavilo 53 vinogradnikov, ki so po svojih 72 vzorcih vina nudili v prodajo 723 hl belega in 163 hl rdečega vina, skupaj torej 886 hl vina. Na prodaj stavljen vina so bila iz vinskih goric novomeške okolice, največ iz Trške gore in Grčevja, dalje iz Bele cerkve, Kostanjevice, št. Jerneja, Brusnic, Šmihela in Stopič. Udeležili so se vinskega sejma tudi nekateri vinogradniki Bele Krajine (Metlika, Lokvica). Ponudna cena za liter vina letnika 1928 je bila od Din 5-50 do 8—, za liter vina letnika 1927 pa je segala ponudna cena do Din 11—. Prodalo se je okrog 150 hl vina po 400 do 600 Din (letnik 1928) in po 850 dinarjev (letnik 1927). Vinogradniki so precej vztrajali pri višjih cenah, ker pričakujejo, da bodo cene vinu vsled letošnje pozebe znatno poskočile v prihodnjih mesecih. Posebej je treba s povdankom omeniti, da so bila vsa ponudena vina zdrava in brez napake.

Dasi se je na sejmu prodalo približno le 20% vsega ponujenega vina, vendar pa je ne glede na to bil uspeh prireditve vinskega sejma v Novem mestu prav ugoden. To je mogoče sklepati tudi iz tega, ker se je od vseh strani izrazila želja, da bi se vinski sejm prirejali vsako leto. Na tem mestu bodi izrečena iskrena zahvala pripravljalnemu odboru obeh imenovanih podružnic za prireditev vinskega sejma, kakor tudi listom in vsem, ki so pripomogli, da je letošnji vinski sejem v Novem mestu tako lepo uspel.

Nazadovanje izvoza našega mleka v Avstrijo.

Ko je Slovenija po svetovni vojni zgubila Trst in Reko, kot največji in skoro edini tržišči za mleko, je postala okrnjena Avstrija naš edini odjemalec mleka v tujini.

Ko pa je Avstriji uspelo povečati svojo lastno produkcijo, je dvignila uvozno carino, kar je povzročilo, da je naš izvoz rapidno nazadoval. Od leta 1924 do leta 1928 se je naš izvoz mleka, ki po večini odpade na Slovenijo, gibal naslednje:

1924	11-58 milj. kg	29-1 milj. Din.
1925	5-89 milj. kg	13-9 milj. Din.
1926	1-62 milj. kg	3-5 milj. Din.
1927	0-22 milj. kg	0-5 milj. Din.
1928	0-20 milj. kg	0-5 milj. Din.

To silno nazadovanje izvoza mleka od skoro 30 milijonov Din v letu 1924 na komaj pol milijona dinarjev v preteklem letu je imelo težke posledice za naše mlekarstvo, ki bi moralo kakor v drugih državah, biti temelj kmetijskega gospodarstva in glavni vir dohodkov našega kmeta. Zato bi morali mero-dajni činitelji posvetiti mlekarstvu največjo pažnjo.

Radi smotrenega dela na povzdigi kmetijskega gospodarstva sploh, posebno pa še živinoreje in mlekarstva ni misliti na zopetno omogočenje izvoza v Avstrijo. Kajti avstrijska republika v doglednem času ne bo več pasivna v svoji zunanji trgovini z mlekarskimi izdelki. Leta 1924 je Avstrija uvozila še za 320 milijonov dinarjev izdelkov, leta 1927 ji je že uspelo ta uvoz znižati na 160 milijonov dinarjev, lani pa je uvozila le še za 91 milijonov dinarjev mlekarskih izdelkov. Sporedno pa je Avstriji uspelo dvigniti izvoz mlekarskih izdelkov od 9 milijonov Din v l. 1924 na 23 milijonov Din v l. 1927 in lani celo na 58 milijonov Din. Dočim je bila leta 1924 v zunanji trgovini z mlekarskimi izdelki še pasivna za 311 milijonov Din, je bila lani pasivna le še za 33 milijonov Din ter bo v tekočem letu morda postala že aktivna. Mleka je Avstrija že lani več izvozila kakor pa uvozila (izvoz je namreč znašal 9-6, uvoz pa le za 7 milijonov Din).

Avstrija je razvila v zadnjih letih intenzivno propagando za konsum mleka. Nešteto mlekarj je bilo ustanovljenih po mestih in na vsaki večji postaji so postavili točilnice za mleko. Uspeh propagande je bil velikanski. Povečan konsum pa je imel ugodne posledice tudi na produkcijo mleka.

Ako je Avstrija dosegla take zavidljive uspehe s propagando za konsum mleka, kako potrebni smo šele mi tega dela, ker je naš izvoz popolnoma odrezan od vsega sveta in smo navezani samo na domači trg.

Rdeče jagode.

Kdo jih pri nas ne pozna? Vsaj rastejo povsod po solčnih krajih, ob robovih gozdov, ob pečinah, po gozdnih lisah. V Sloveniji ga ni skor okraja, kjer jih ne bi otroci nabrali po cele košare, in kmetje dobe v bližini mest za jagode prav lep denar.

Poleg navadnih gozdnih jagod pa gojijo na vrtovih še posebne vrste rdeče jagode, ki so silno debele in sočne, nimajo pa navadno listega prijetnega vonja kot gozdne jagode. Te jagode pa imajo mnogo višjo ceno kakor gozdne in zato bi bilo dobro, če bi se naši kmetje zanimali tudi za ta plemeniti sad, posebno tam, kamor zahajajo izletniki in letoviščarji.

Če posadimo te jagode na vrt, navadno kje ob zidu, v prerahljano in dobro pognojeno zemljo, se silno razmnože s poganjki. Zato je treba jagodno gredo vsako leto prekopati in pregoste jagode razredčiti, da ima sonce dostop do vsake rastline. Rastline, ki jih izkopljemo, lahko presadimo drugam, pa tudi prodajo se dobro. Posebnega dela jagodnjak ne zahteva. Zalivati jih je treba in jagode pobirati, pa je.

Amerikanci pa so si izmislili še drug način pridelovanja jagod. Jagode, ki jih posadimo po tleh, zavzemajo navadno precej prostora, če jih hočemo dobiti kaj prida. Prostor je pa dandanes drag. Zato so Amerikanci poskusili saditi jagode v višavo. To se naredi tako-le:

Vzemi kakšen star sod, n. pr. od cementa. Lahko pa tudi vsak sam zbije iz starih desk kakšno pokončno škatljo (na 4, 6 ali 8 voglov, to je vseeno). V tak sod ali škatljo se navrta več lukenj v isti višini okoli in okoli. Prva vrsta lukenj pride 1 pedenj pod gorenjim robom, posamezne luknje pa naj bodo po poldrug pedenj druga od druge. Zopet 1 pedenj nižje se izvrti druga vrsta lukenj in tako vedno bolj proti dnu. Tri pednje spodaj pri dnu pa pustimo brez lukenj. Tudi v dno zavrtamo nekaj lukenj za odtok vode.

Ko je to delo končano, napolnimo sod do najnižje vrste lukenj z dobro zemljo. Najboljša je mešanica: 3 dele gozdne zemlje, 3 dele komposta in 4 dele peščene vrtno zemlje. To zemljo nekoliko stlačimo, da se pozneje preveč ne useda. Potem pa potegnemo skozi vsako luknjo v spodnji vrsti po eno jagodno korenino, ki jo lepo na široko razprostremo po zemlji in jo v zemljo nekoliko potlačimo. Te korenine zasipamo zopet z zemljo do naslednje vrste lukenj, kjer se stvar ponavlja. Ko pridemo do vrha, lahko še po vrhu posadimo nekaj jagod. Če je sod visok, lahko zabodemo s kolom tudi luknjo v zemljo, da pride voda lažje do dna.

Jagodne korenine se jako rade primejo in jagode rastejo ven iz lukenj. Ker rastejo visoko, ostanejo nepoškodovane in lepe, ker polži in druga golazen ne more do njih. Kadar tak sod ozeleni, je okras za vsak vrtiček. Sod postavimo seveda na solnčen kraj.

Kdor pa hoče imeti posebno debele jagode, jih mora gnojiti s sledečim gnojem: 350 gramov amonijakovega fosfata, 350 gramov kalcijevega fosfata, 250 gramov kalijevega nitrata, 40 gramov magnezijevega sulfata in 10 gramov železnega sulfata. Te mešanice raztopi enkrat na teden za pol kavine žličke v posodi za zalivanje in polij zemljo. Uspehi tega gnojenja so jako lepi.

Vsako množino

semenskega krompirja

najboljše vrste dobavlja
po ceni Din 185 za 100 kg

„EKONOM“

osrednja gospodarska zadruga

Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 7

BLAGO

za ženske oblike, svilen
volnen in perlin, zadnje
novosti — češkega izvora

Velika izbira,
smarno solidne cene

L. MILLAR **PAV ŠTUPAR**
Ljubljana

1000
dinarjev

Vam plačam, ako Vam Vaših bradavic,

„kurjih oči“

rožne kože, oliščancev v 3 dneh ne odpravi brez bolečin in opasnosti in brez noža korenine zatirajoči Riabalsam. — Zdravniška priporočila. Dr. Cyrakus B., Dunaj, piše: Sem z Riabalsam-om zadovoljen, pošljite še nadalje 24 lončkov, ki jih hočem uporabiti pri svojih pacientih. Cena z garancijskim pismom Din 9—, 3 lončki Din 18—, 6 lončkov Din 32—. — Dr. Nic. Kemény, Košice, Kaschau, poštni predal 12/95, Češkoslovaška.

Najboljši in najtrpežnejši
šivalni stroji
in **KOLESA** so
GRITZNER
in **ADLER**
za dom, obrt in industrijo,
v raznih opremah
Istotam švicarski
pletilni stroji **DUBIED**
Pisalni stroji **URANIA**

Ugodni plačilni pogoji. — Večletna garancija.

Tovarniška zaloga:

JOSIP PETELINC
LJUBLJANA, blizu Prešernovega
spomenika ob vodi.

Za birmance!

srebrne žepne ure Din 250.—
nikelnaste žepne ure Din 48.—
srebrne ovratne ve-
rižice z obeskom Din 30.—
14-kar. zlate ovratne
verižice z obeskom Din 160.—
14-kar. zlate ovratne
zapetne ure na
traku Din 350.—
budilke (wekese). Din 60.—
Preložne žepne ure, »Schaff-
hausen«, »Omega«, zlatnina,
briljanti v veliki izbori.

Ivan Pakiž
Ljubljana, Pred Škofijo 15

Sedlarski pomočnik

dobro izurjen pri ko-
matih, se takoj
sprejme v stalno
delo. — Istotam se
sprejme *sedlarski va-
jenec*. — Janko Černe,
sedlar, Ig pri Ljub-
ljani.

Kupim

**pekarijo
ali gostilno,**

tudi prometno hišo.
Natančni popis in ce-
no na poštni predal
20, Ljutomer.

**Išče se tihi
družabnik-ca
za podjetje na
deželi.**

Dopise prosim pod
»Tujski promet« na
upravo »Kmet. lista«.

**NAROČAJTE
»GRUDOC«**

Laneno olje, firnež, emajlne in ostale lake, oljnate barve

in vse v stroko spadajoče blago kupite
dobro, solidno in po zmernih cenah pri

MEDIĆ-ZANKL, d. z o. z. tovarne olja, firneža, laka in barv
Ljubljana-Medvode. Lastnik Franjo Medić.
Podružnica Maribor - Novi Sad.

Pomagajte ozimini,
ki je trpela po zimskem mrazu,
**ščilskim
solitrom**

ki je najboljše in najhitrejše učinkujoče dušičnato gno-
jilo. Gnojite z njim takoj, toda samo po suhih rastlinah. —
Čilski soliter dobite pri Kmetijski družbi v Ljubljani
in povsod tam, kjer prodajajo umetna gnojila. Vsa pojasnila in
navodila podaja brezplačno

Poddelegacija proizvajalcev čilskega solitra, Ljubljana,
Tavčarjeva ulica šte. 1/II.

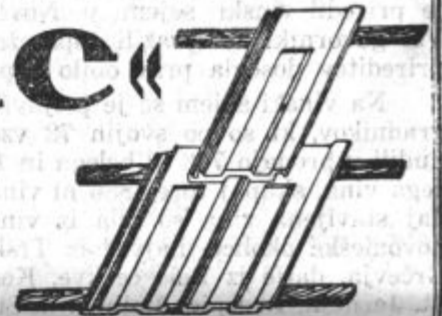
Kmetje!
Kadar kupujete v mestu svoje
potrebščine, podpirajte v prvi
vrsti trgovce, ki v našem listu
nudijo svoje blago

»ILOVAC«

Tvornica glinastih
strešnikov in opeke

Fröhlich & Bichler

Karlovac

Dnevna produkcija 100.000 komadov strešnikov in opeke.
Proizvajanje vseh vrst opeke in strešnikov ter vseh glinastih predmetov kakor
tudi ploščice za tlake. Posebno se priporočajo **falcovani in dvakrat falcovani**
strešniki v dovršeni obliki ter po zelo ugodnih cenah. Kvaliteta zidne in strešne
opeke je strokovnjaško priznana, kot najboljša v državi.
Dobavijo se **franko na vsako postajo.**

Generalno zastop-
stvo za Slovenijo: **»EKONOM«** Ljubljana
Kolodvorska 7

EKONOM osrednja gospodarska zadruga
v Ljubljani, Kolodvorska 7
ima stalno v zalogi:

Umetna gnojila: Kalijevo sol, superfosfat, nitrofoskal
(mešano gnojilo), čilski soliter, apneni dušik i. dr
Semena: lucerno, domačo deteljo, travna semena, se-
mensekno peso, češki semenski oves, grašico i. dr.
Seno in pšenično slamo dobavlja po najnižji ceni
franko vsaka postaja.

Fabiani & Jurjovec
Ljubljana, Stritarjeva ulica 5

Velika zaloga
SUKNENE GA BLAGA
za moške in ženske obla-
ke. Lepa izbira svilenih
rut in šerp. Krojači in
šivilje, pišite po vzorci!

Prometna banka d. d.

Ljubljana

Stritarjeva ulica št. 2

(vogal Pred Škofijo 1, nasproti magistrata)

Telefon št. 2149, 2968
Pošt. ček. rač. 13.853

Žiro-račun
pri Narodni banki

Nakup in prodaja valut in deviz. Sprejemanje vlog na tekoči račun in hranilne knjižice, vnovčevanje čekov in menic. Izdaja
uverjenj, garancijskih in kreditnih pisem, podeljevanje kreditov in izvrševanje vseh bančnih poslov po najkulantnejših pogojih.